

P6_TA-PROV(2006)0026

A választások utáni csecsenföldi helyzet és az oroszországi civil társadalom

Az Európai Parlament állásfoglalása a választások utáni csecsenföldi helyzetről és az oroszországi civil társadalomról

Az Európai Parlament,

- tekintettel az 1997. december 1-én életbe lépett, az Európai Unió és tagállamai, valamint az Oroszországi Föderáció között megkötött partnerségi és együttműködési megállapodásra¹,
 - tekintettel az EU és Oroszország arra irányuló célkitűzésére, hogy megvalósítsák a négy „közös területet”, amelyekről a 2005. május 10-i EU-Oroszország csúcstalálkozón állapodtak meg,
 - tekintettel az EU és Oroszország közötti kapcsolatokról szóló 2005. május 26-i állásfoglalására²,
 - tekintettel az emberi jogok oroszországi helyzetéről és az új nem kormányközi szervezetről szóló 2005. december 15-i állásfoglalására³,
 - tekintettel az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményre és annak öt jegyzőkönyvére,
 - tekintettel az orosz és nemzetközi civil szervezetek számos hiteles beszámolójára arról, hogy Csecsenföldön továbbra is súlyosan megsértik az emberi jogokat, illetve az Emberi jogok Európai Bíróságának Csecsenfölddel kapcsolatos ügyekben hozott ítéleteire,
 - tekintettel eljárási szabályzata 103. cikkének (4) bekezdésére,
- A. mivel az Európai Unió brit elnöksége 2005. november 29-én „üdvözölte” a Csecsenföldi Orosz Köztársaságban november 27-én tartott választásokat, „fontos lépésnek” tekintve ezeket a választásokat abban az irányban, hogy „a csecsen társadalomban a vélemények szélesebb skálája legyen jelen”,
- B. mivel az Európai Bizottság „biztatónak” nevezte, hogy ez a parlamenti választás – nyolc év óta az első – „komolyabb erőszak nélkül zajlott le”, ugyanakkor nem nyilatkozott a szavazás tisztaságáról,
- C. mivel emberi jogi aktivisták az Európai Unióhoz intézett nyílt levelükben, amelyet aláírt a Memorial nevű orosz emberi jogi csoport, a Nemzetközi Helsinki Emberi Jogi Föderáció, az Orosz-Csecsen Baráti Társaság és mások, köztük a párizsi székhelyű Nemzetközi Emberi Jogi Szövetség, azzal vádolták az EU-t, hogy a választások optimista értékelésével elfedik a valóságot, és hangsúlyozták, hogy „ez az állítás nemcsak ellentmond az orosz és nemzetközi emberi jogi közösség által összegyűjtött bizonyítékoknak, hanem megkérdőjelezi az EU elkötelezettségét az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság iránt”,
- D. hangsúlyozva, hogy az 57%-os választási részvételre vonatkozó hivatalos adatot megkérdőjelezte a Memorial, azt állítva, hogy a részvétel jóval kisebb volt, és a szavazást sok helyen csalások és megfélemlítések zavarták,

¹ HL L 327., 1997.11.28., 3. o.

² Elfogadott szövegek, P6_TA(2005)0207.

³ Elfogadott szövegek, P6_TA(2005)0534.

- E. mivel a Csecsen Köztársaságban és néhány esetben az Észak-Kaukázus vele szomszédos régióiban továbbra is súlyosan sérülnek az emberi jogok gyilkosságok, erőszakos eltűntetések, kínzások, túszejtések és önkényes fogva tartások formájában,
- F. mivel az orosz kormány a szövetségi orosz hatóságok terrorizmusellenes intézkedésekkel kapcsolatos számos hatáskörét átruházta a helyi hatóságokra, így próbálva a tíz éve tartó orosz-csecsen konfliktust belső csecsen konfliktussá alakítani, aminek következménye a Helsinki Föderáció, a Nemzetközi Emberi Jogi Szövetség, a norvég Helsinki Bizottság és a Memorial közösen megfogalmazott jelentése szerint „a háborúban szembenálló felek még kegyetlenebb magatartása és a polgári lakosság mindenütt tapasztalható rettegése és veszélyeztetettség érzése”,
- G. mivel az elmúlt két évben Csecsenföldön az emberrablások, kínzások és önkényes kivégzések egyre nagyobb számát félkatonai csecsen erőknek tulajdonítják,
- H. mivel Csecsenföldön az emberi jogok megsértése és a visszaélések nagy számban büntetlenül maradnak, és a büntetlenség áttekint a Csecsen és az Ingus Köztársaságon túl lévő észak-kaukázusi területekre, köztük Észak-Oszétiára és legutóbb Kabard-Balkárföldre is,
- I. mivel az elmúlt években Oroszországban a demokrácia helyzete lényegesen rosszabbodott, különös tekintettel a fő televízió- és rádióállomások megerősített kormányzati ellenőrzésére, az öncenzúra nyomtatott sajtóban való terjedésére, a független médiumok megszüntetésére, a tömegdemonstrációk szervezésére vonatkozó jogok korlátozására, az emberi jogi aktivisták zaklatásából következő, a nem kormányzati szervezetek számára egyre rosszabbá váló körülményekre, a bíróságok növekvő politikai ellenőrzésére,
- J. hangsúlyozva, hogy az EU és Oroszország közötti emberi jogi konzultációk ezen a téren nem hoztak lényeges előrelépést, amelynek pedig az egyik prioritásnak kellene lennie az EU-Oroszország kapcsolatban,
- K. mivel december 20-án az Emberi Jogok Európai Bírósága azt az ítéletet hozta, hogy Ruszlan Alihadzsijevnek, az önmagát kikiáltó Iskeriai Csecsen Köztársaság szabályosan megválasztott parlamentje egyik korábbi elnökének eltűnésével kapcsolatos panaszbeadvány elfogadható; mivel a csecsen ügyészség által indított nyomozás nem vezetett eredményre; és mivel az orosz kormány nem volt hajlandó a bűnüggyel kapcsolatos anyagokat átadni az Emberi Jogok Európai Bírósága számára,
- L. mivel december 13-án a Bizottság 6 000 000 eurós segílyt különített el az észak-kaukázusi folyamatos válság áldozatai számára, amely döntésnek köszönhetően az EU 2005-ben ennek a régiónak összesen 26 300 000 eurós támogatást biztosít, és ez a program az EU ötödik legnagyobb humanitárius intézkedése lett a világban, az EU pedig a régió legjelentősebb adományozójává vált,
- M. mivel 2005. december 23-án és 27-én a parlament mindkét háza jóváhagyta azt a némiképp módosított törvénytervezetet, amely korlátozza a nem kormányzati szervezetek tevékenységét Oroszországban, és már csak Putyin elnök aláírása szükséges a törvény kihirdetéséhez,
- N. mivel az orosz külügyminiszternek, Szergej Lavrovnak küldött, 2005. december 28-i levélben civil szervezetek, köztük a Memorial, a Moszkvai Helsinki Csoport és a Moszkvai Iroda az Állampolgári Jogokért, hangsúlyozták, hogy a törvénytervezet több szempontból továbbra is ellentmond a nemzetközi jognak, az orosz alkotmánynak, az orosz polgári törvénykönyvnek és számos orosz törvénynek,

- O. mivel az egyesülési szabadság alapvető emberi jog, és a demokratikus társadalom számára nagy jelentőséggel bír,
- P. rendkívül aggasztónak találva a faji alapon motivált erőszak oroszországi erősödését,
- Q. mivel 2006. január 18-án folytatódott Sztaniszlav Dmitrijevszki bírósági tárgyalása, akit azzal vádolnak, hogy napilapjában közzétette Aszlan Mashadov felhívását a csecsenföldi béke megteremtésére, és akire ezért öt év börtönbüntetés vár,
1. ismételten határozottan elítél az Orosz Föderáció területén minden terrorista akciót, és azon a véleményen van, hogy azokat lehetetlen bármivel is indokolni;
 2. továbbra is mélyszégyen aggodalommal szemléli, hogy a Tanács és a Bizottság annak ellenére sem foglalkozott az emberi jogoknak a Csecsen Köztársaságban folyó súlyos megsértésével, hogy ezek az atrocitások a konfliktus mindkét oldalán továbbra is jelentős méretekben jelen vannak, és csaknem minden esetben büntetlenül maradnak;
 3. sürgeti a Tanácsot és a Bizottságot, hogy vállalják fel kötelességeiket az Európai Unió közvetlen szomszédságában felmerülő legsúlyosabb emberi jogi kérdésekkel kapcsolatban;
 4. sürgeti a Tanácsot és a Bizottságot, hogy vállaljanak aktív szerepet az emberi jogok további megsértésének megakadályozásában és a büntetlenség légkörének felszámolásában a Csecsen Köztársaság területén, valamint követeljék az orosz hatóságoktól, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket az Oroszország által is aláírt emberi jogokról szóló európai egyezményben garantált jogok biztosítására és azok teljes körű tiszteletben tartására a Csecsen Köztársaságban, valamint az említett jogok megsértőinek haladék nélküli bíróság elé állítására beosztásuktól és nemzetiségüktől függetlenül;
 5. sajnálattal veszi tudomásul, hogy a csecsenföldi parlamenti választások előkészületei és végrehajtása során elmulasztották annak lehetőségét, hogy a csecsen társadalom minden szereplője részvételével valódi politikai és demokratikus folyamat induljon;
 6. megerősíti, hogy teljes mértékben támogatja az Oroszországi Föderáció területi integritását, ugyanakkor leszögezi, hogy a katonai megoldás nem jöhet szóba a csecsenföldi konfliktus esetében, és valódi békefolyamat elindítását szorgalmazza, melynek célja a csecsen társadalom demokratikus elemei közötti párbeszédre alapuló tárgyalásos politikai rendezés;
 7. felhívja az orosz hatóságokat, hogy a félkatonai csoportok feloszlásával, a biztonsági erők tevékenységének visszafogásával és a hadsereg teljes civil ellenőrzésének biztosításával vessenek véget a büntetlenség jelenlegi állapotának;
 8. felhívja a Tanácsot és a tagállamokat, hogy az Oroszországi Föderációval folytatott politikai találkozók, az emberi jogi párbeszéd és egyéb találkozók során következetesen hozzák szóba a csecsenföldi kérdést annak biztosítására, hogy e terület ne kerülje el a nemzetközi közösség figyelmét;
 9. felhívást intéz az EU és Oroszország közötti emberi jogi konzultáció fokozására annak érdekében, hogy az váljék hatékonyabbá, adott esetben nem kormányzati szervezetek is részt vehessenek benne, valamint legyen eredményorientált tekintettel az emberi jogi elem megerősítésére a hamarosan megkezdődő új partnerségi és együttműködési megállapodás tárgyalásai során;
 10. felhívja a Tanácsot és a soros elnökséget, hogy tegyenek további erőfeszítéseket – beleértve az EU közvetítőként való fellépését – annak érdekében, hogy Oroszország

békés megoldást találhasson a konfliktusra; hangsúlyozza, hogy az EU-nak egységesen kell fellépnie, és ragaszkodnia kell a KKBP-n belül az Oroszországgal kapcsolatban megfogalmazott állásponthoz;

11. felhívja az orosz Állami Dumát, állítson fel bizottságot annak kivizsgálására, hogy a csecsenföldi végrehajtó hatalom szervei miért nem képesek az emberi jogok megsértőinek felelősségre vonására azokban az esetekben, amelyeket több emberi jogi csoport is bizonyítani tud; mostanáig csupán néhány ügy került bíróság elé, ezek nagy részét is felfüggesztették, áthelyezték vagy elutasították;
12. hangsúlyozza, hogy különleges figyelmet kell fordítani az emberi jogi aktivisták, ügyvédek, ügyészek, bírák, valamint az Európai Emberi Jogi Bírósághoz forduló személyek és családtagjaik ellen elkövetett bűncselekmények kivizsgálására;
13. ebben az összefüggésben felhívja az orosz hatóságokat, hogy indítsák újra a Vlagyimir Samanov és Jakov Nedobitko vezérőrnagyok elleni nyomozást és büntetőeljárást, emeljenek vádat ellenük és függeszték fel őket beosztásukból a nyomozás idejére, ugyanis a strasbourgi Emberi Jogi Bíróság őket tartja felelősnek a 2000 februárjában Katir-Jurt városában csecsen civilek ellen elkövetett bombázásért;
14. felhívja az EU tagállamait, hogy mozdítsák elő a nemzetközi jog betartását, és – amennyiben a büntetlenség légköre továbbra is fennáll – a meglévő esetjog alapján az orosz fél beleegyezésével kezdeményezzék vegyes ad-hoc nemzetközi bíróság felállítását a Csecsen Köztársaságban elkövetett háborús és emberiség elleni bűnök kivizsgálására;
15. felhívja az orosz hatóságokat, hogy az Európa Tanács normáinak betartása érdekében vizsgálják felül az 1998-as terrorizmusról szóló törvényt, különös tekintettel az antiterrorista intézkedések végrehajtásában részt vevő személyek jogaira és kötelezettségeire;
16. sürgeti a Bizottságot, vizsgálja ki, hogy az észak-kaukázusi régió számára küldött humanitárius segélye valóban eljutott-e a rászorulókhhoz és értékelje a segély hatékonyságát;
17. aggodalmát fejezi ki a Csecsenföldön tevékenykedő egyes nem kormányzati szervezetek elleni hatósági és bírósági zaklatásokról szóló jelentésekkel kapcsolatban, mely zaklatások láthatóan egy, a véleménynyilvánítás és a gyülekezés szabadságát fenyegető átfogóbb folyamat részét képezik az Oroszországi Föderációban, és sürgeti az orosz hatóságokat, hogy vessenek véget ezeknek a zaklatásoknak;
18. hangsúlyozza, hogy az erős és független emberi jogi szervezetek munkája hozzájárul majd a Csecsen Köztársaságban zajló demokratikus folyamat és az elkövetők megbüntetésének sikeréhez, és felhívja Oroszországot, hogy a független média, a nemzetközi és hazai humanitárius szervezetek és az emberi jogi megfigyelők számára biztosítson szabad belépést Csecsenföldre, és a lehető legnagyobb mértékben járuljon hozzá a biztonságos munkakörülmények kialakításához;
19. szorgalmazza, hogy a Sztaniszlav Dmitrijevszki ellen felhozott valamennyi vádat ejtsék, és felszólítja az orosz hatóságokat a média és az újságírók szabadságának tiszteletben tartására;
20. sajnálattal veszi tudomásul, hogy a parlament mindkét háza könnyedén megszavazta a nem kormányzati szervezetek feletti kormányzati ellenőrzés megerősítéséről szóló jogszabályt, és nem vették figyelembe az Európa Tanácsnak a kérdésben született

ideiglenes véleményében megfogalmazott ajánlásait; reméli, hogy a jogszabály aláírása előtt Putyin elnök gondoskodik arról, hogy az megfeleljen az Európa Tanács ajánlásainak, és hogy képes legyen megelőzni az oroszországi nem kormányzati aktivisták elleni zaklatásokat;

21. e vonatkozásban felhívja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy tegyenek meg minden erőfeszítést annak érdekében, hogy – a működő demokrácia alapvető és pótolhatatlan részeként – Oroszországban erős, életképes, független és valódi civil társadalom alakuljon ki;
22. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezen állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok parlamentjeinek és kormányainak, az Oroszországi Föderáció kormányának és parlamentjének, valamint az Európa Tanácsnak.